
VYCHOVATELSKÉ LISTY.

ČASOPIS VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KŘESŤANSKÉHO VYCHOVÁNÍ.

K našemu náboženskému programu.

(LISTY ZE SLEZSKA.)

V.

Kamenem úrazu je dr. Masarykovi především křesťanský mysticismus. On zavrhuje víru bez přesvědčení, víru bez důvodů vědeckých. Chce následovati Krista jen tak dalece, pokud se to s jeho filosofickým poznáním shoduje. Přes to jest mu Kristus nad míru jasná hlava a náš nejvyšší učitel náboženství. Třeba jen učení jeho vědeckou kritikou zjistiti a od mythických přívěsků evangelií očistiti. Toť přece důslednost!

Jednou není náboženství žádnou filosofií ani vědou, potom opět jest náboženstvím, co se kryje s oběma; jednou je náboženství řešením problému věčnosti, tedy luštěním nejvyšších záhad světových i životních, na kteréž rozluštění dosud žádný filosofický system nestačil od Buddha až po dr. Masaryka, jichž dosud věda ani logika nerozluštily a jen domněnkami a hádankami podstatu jejich vystihují — a zase prý musí tu býti p ř e s v ě d ě n í, t. j. zkušenost! Máme prý tento problem věčnosti nejen luštiti, ale i žítí. Jak je to možno, když ho „vědecky“ neznáme!

K poznání problému věčnosti nás vědatoři a filosofi dosud nepřivedli, za to berou nám i tu božskou jiskru tušení Ducha božího v přírodě i v člověku, berou nám i tu berlu víry, tu mravní podporu na pouti života.

Mysticismus prý chce bez těžkosti, bez vědecké práce dosíci pravdy, dí dr. Masaryk.

Nic méně než to!

Uznáváme, že v náboženství našem je kus mystiky, ale tato není nám lacinou pravdou, nýbrž vůdčí hvězdou ve tmě záhad života. Při tom neuzavíráme se objeveným pravdám vědy, pokud jsou smyslům našim přístupny. Dr. Masaryk ostatně přiznává, že jsou i v přirozenosti lidské záhady a zjevy vědě (psychologické) nedostupné, jako na př. různé složité city a intimní duševní zkušenosti, že pocítování našeho poměru k světu a Bohu jsou empirickým faktem, že přemýšlení o smyslu života a celý intimní osobní život duševní není žádným mysticismem.

Mohl by tu skoro každý z nás poukázati i na ona nahodilá vnuknutí vnitřní, na ona náhlá dobrá předsevzetí, která ve skutek uvedena blahým vlivem působí na běh a osudy života našeho i bližního. Odkud tyto jiskry

ve tmě duševní i morální? Věda jich dosud neobjevila ani jejich „přirozené“ příčiny nevypátrala. Máme je přes to zavrhnouti jako mysterium, které se vědecky nedá pitvati?

Máme se vzdáti víry v tak různé a tajemné vychovatelské prostředky, jimiž Prozřetelnost člověka vede k dokonalosti a ne zvířeckosti, jen proto, že tyto prostředky jsou nad dosah vědy lidské?

Podobně stojí věc s učením Kristovým. Kristus je dr. Masarykovi nad míru jasná hlava a nejvyšší učitel náboženství, ale dr. Masaryk chce věřiti v něj jen tak dalece, pokud se to s vědou a s pravdou srovnati dá. Jaká to vytáčka!

Dle toho může si vybrati dr. Masaryk z učení i života Kristova co mu libo, co mu do jeho krámu se hodí, ostatní prohlásí prostě za mystické přívěsky evangelií. Přejde-li později nějaký modernější filosof, nějaký dr. Masaryk v novém vydání, učiní z učení Kristova výběr ještě stručnější a libovольnější, konečně přijde třetí, jemuž celý Kristus bude osobou mytickou a křesťanství — nerad to vyslovuji — legendární bájkou.

Já bych se ani nedivil, kdyby kdysi i p. dr. Masaryk vyhlášen byl za mytickou osobnost, s budoucí moderní vědou se nesrovnávající.

A v takovém měnivém chaosu názorů a spekulace vědecké má lidstvo podržeti náboženský jaký základ, má žiti problem věčnosti, když tento teprve čeká na rozluštění své od vědatorů příštích sta — nebo tisíciletí?

Z tohoto stanoviska jeví se nám požadavek dra. Masaryka o přesvědčení v náboženské otázce nedůsledným, naivním.

Dr. Masaryk činí však oficielnímu křesťanství i jiné výtky. Práví: „Oficielní křesťanství je příliš individuální. Jaké to náboženství, vrhnu-li se před oltářem na tvář a prosím o věčné spasení, nestaraje se o to, bude-li spasen i můj bližní.“ -- Komu výtka ta má platiti? Náboženství snad křesťanskému, které denně hlásá „chceš-li býti spasen, zachovej příkázání. Ne každý, kdo mi říká pane, pane, ale kdo činí vůli Otce mého, ten vejde do království nebeského. Co jste jednomu z nejmenších učinili, mně jste učinili. Milosrdenství chci a ne oběti“ atd.

Dr. Masaryk praví „křesťanské asketické znehodnocování těla a hmoty je materialism nebo ne tělo je příčinou zla, nýbrž duch.“ Tímto znehodnocováním míněno je patrně kdysi nebo sem tam dosud obvyklé mrtvení a trýznění těla, půst a p. Je však mrtvení a mrskání těla požadavkem křesťanství? Nikoli, je to přijatý zvyk přepjatých horlivců náboženských, žádnou naukou Kristovou, žádným příkladem Kristovým neodůvodněný. Vůdci kruhy církevní snad chybovaly, že tuto přepjatost mlčky schválily a proti ní rozumnými důvody nevystoupily. Byl to fanatismus. Co však se týče postů církevních, jako výtečného prostředku sebezapření, sebekázně, nelze ani modernímu rozumu nic proti nim namítati.

Posty jako mrtvení těla (vlastně tělesných žádostí) uznány jsou prostým lidem za blahodárné, nebo zkušenost lidská učí proti učení dr. Masaryka, že bujnost těla má rozhodný vliv na smýšlení člověka, že i tělo je původem zla.

A tato zkušenost osvědčuje se v životě daleko rozhodněji, než učené doktriny pana dr. Masaryka o nevinnosti těla.

Dr. Masaryk praví: „Křesťané více věří (a se bojí) v zlého ďábla než v dobrého Boha.“ Komu opět má tato výtka platiti, křesťanství či křesťanům samým?

Nám dobře známo je učení církevní o nadpřirozené lásce i lítosti, které Boha pro Jeho svrchovanou dokonalost staví nade vše jiné co předmět úcty, lásky a mravního snažení. Jestli však přes to jsou věřící činící dobro a bojící se zlého více z bázně před peklem a ďáblem, není to úkaz o nic nepochopitelnější jako ten, že snad celá naše moderní intelligence povinnosti povolání svého plní více z obavy před zlými následky, před ztrátou místa a chleba, než z nadšení pro toto povolání. Jsme přece křehkými lidmi.

Dr. Masaryk praví dále: „Křesťané činí dobře více z naděje na věčný život než z lásky k dobru, ku bližnímu a k Bohu.“

I to je tvrzení smělé, míní-li se tím celek. S takovou tendencí setkáme se dnes všude mezi jistou intelligencí. Tato přímo pohrdlivě pohlíží na prostý lid vidouc v něm vedle nedostatku vědy a etikety společenské samé nectnosti morální a hrubý náboženský materialismus. Není většího předsudku nad tento. Kdo žije mezi prostým nezkaženým lidem našim ví, že život jeho společenský je mnohem přirozenější než onen většiny intelligence, prostá mysl jeho žádá přirozeně materiálnější názory náboženské, lidské křehkosti bují tu snad více než u intelligence, která za studií svých našla duchovnějšiho názoru na svět. V životě lidu je více rozmanitostí, více životního obsahu, více prostých vášní, ale i více vespolečné občanské lásky, která s trpícím bližním dělí se o poslední halíř. Při nejskrovnějších materiálních poměrech jeví se tu více vzájemné lásky, účinné obětavosti než u intelligentů s příjmy jdoucích do tisíců ročně.

Je to jako s tou biblickou hříšnicí a pyšným farizeem, které Kristus označil slovy: „Bude jí více odpustěno, nebo více milovala.“

Vidí-li dr. Masaryk závadu v tom, pakli křesťan dělá dobře s vyhlídkou na věčnou blaženost a odplatu, kterážto vyhlídka částečně odůvodněna jest nevděkem lidským a těžkostí čistého dokonalého života mezi zlými, co pak řekne k té dobrotě oněch intelligentů a velikánů moderního světa, kteří za své jaké také zásluhy čekají a apelují na čestné řády a vyznamenání státní a společenské, kteří pro docilení věhlasu ve světě chápou se všeho i méně šlechetného?

Jak církev pohlíží na poměr mezi člověkem a Bohem, jaký rozdíl činí mezi životem pro Boha a nadějí na věčnou odplatu, o tom tklivě svědčí modlitba v některých diecesích známá:

„Miluji Tě, Bože milý,
ale ne však k tomu cíli,
abych milováním Tebe
dostal se někdy do nebe.

Aniž proto Tě miluji,
že se muk věčných strachuji,
byť by nebylo pekla, nebe,
přec bych miloval Tebe.

K lásce Tvé Ty mne pudíš sám,
neb jsi vši lásky hodný Pán,
když Tě na kříži spatřuji,
hned se láskou rozpaluji.“ atd.

Dr. Masaryk praví dále: „Nestačí před světem utéci, jinak by nemělo náboženství pozitivního obsahu.“

Zcela správně. Člověk je stvořen pro svět a ne pro samotu poustevní nebo celu klášterní. Utíkati před světem do samoty, utíkati boji a pokušení světa i těla, není žádným hrdinstvím, žádnou zásluhou, je vyhýbat se práci a boji a oddati se pohodlnému, bezstarostnému životu. Praví i Písmo sv.:

Království Boží trpí násilí, t. j. bez boje není vítězství, není ctnosti, není zásluhy.

Jsou však jednotlivci, jimž duševní i tělesné nedostatky brání boj o život podstoupiti, jsou nešťastníci, jimž život veřejný neskytá naděje na vítězství. Proč by takoví nehledali útulek a duševní klid mimo svět, jako na př. vědatoři a duševní pracovníci uchylují se za svým cílem do samoty. Jsou nedospělí, jimž jen samota klášterní skytá bezpečnosti ať už dočasně nebo trvale. Toť žádná norma, toť výjimka, již i sociální věda připustí.

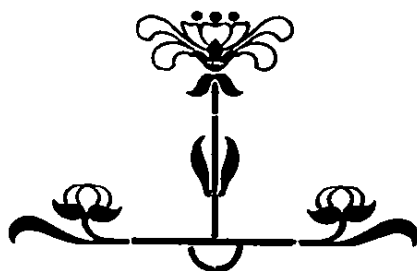
Dr. Masaryk praví dále: „Posud všechna dogmatika svým učením o Bohu a jeho poměru k světu a člověku je na ruby obrácená politika, rovněž tak jako všelike zobrazování Boha je hrubý fetišismus.“ Toť opět paušální odsuzování lidového pojmu o Bohu.

My víme, že pojem náš o Bohu není dosud dokonalý, že prýští především z pozorování nevystižně moudrého řádu přírodního jako z odvěkých zákonů, jimiž osudy lidstva se řídí: podaří-li se vědě a filosofii pojem božství rozumu a citu lidskému dokonaleji předvésti, přijmeme i to s povděkem jsouce přesvědčeni, že objevená pravda nebude v podstatě na úkor tisíciletému vědomí lidstva o nevystižné moudrosti a dobrotě Stvořitelově.

Tím končím polemiku s vývody dr. Masaryka v otázce náboženské. Jakou praktickou cenu mají pro nás?

Představte si kritika stojícího před krásným obrazem, an rozebírá jeho součástky, jakost plátna, odstíny barev, počet a způsob záhybů roucha, chemické složení barev, hádá se o původu umělce, o jeho originalnosti při jednotlivých částech díla a vtírá obdivovatelům svůj subjektivní vkus a náhled o dojmu díla, — vizte anatoma, an vám vypočítává antropologické odchylky sochy Venušiny a kritikuje maličkosti v provedení díla, jak si on ho představuje z vědeckých doktrin, vizte přírodozpytce, an vám krásu motýla vědecky chce dokazovati chemickým rozborem jeho křídel a těla vůbec a p. Toť p. dr. Masaryk v otázce náboženské. Vědeckým nožikem pitvá, co tisíc let se připravovalo, co tisíc let k zdokonalení a pokroku lidstva napomáhá, a — nemá žádné náhrady za ně. Přiznává, že náboženství je více věci srdce a mysli, než chladného spekulativního rozumu, ale přes to podřizuje je tomuto; přiznává, že náboženství není žádnou filosofií ani vědou, a přes to staví je pro budoucnost na trůn filosofického bádání jako — veliký problem věčnosti.

Jediné dobré, co brožurkou svojí způsobil je — poukaz na chyby vůdčích kruhů církevních v minulosti i přítomnosti jakož i na chatrné názory mnoha a mnoha věřících o čistém učení Kristově. (Pokračování.)

Literatura pro mládež.

Die St. Karpowicze podává B. Jasnov.

(Pokračování.)

III.

Jakým vlastnostem dětské povahy má odpovídati literatura? Díla fantastická.

Pozorujeme-li literaturu pro mládež ne jako vstup k písemnictví všeobecnému, tu má odpovídati nejen jeho úkolům, nýbrž i vlastnostem dětské povahy v různých stupních rozvoje; jinými slovy má býti přístupnou čtenářům čili přizpůsobenou jejich psychologickému stavu. Ne všechno ovšem, co jest přístupným pro mládež, má cenu literární a vychovatelskou, ale každý významnější typ písemnictví může býti čten od dětí s prospěchem a příjemností, jakmile jen svým obsahem i formou jest přizpůsoben jejich pojmům a schopnostem. Učiniti literaturu přístupnou nezávisí jedině na formálním zjednodušení pojmů a stylu, neboť jsou způsoby myšlení (na příklad vyšší abstrakce, rozvětvení indukce a dedukce) a takové kategorie zjevů, jimž nemůže žádné dítě porozuměti, ačkoliv u dorostlých se pokládají za známé.

Seskupíme-li celou řadu děl podle vzrůstajícího bohatství jejich obsahu — a tedy přiměřeně věku čtenáře — začínající od nejprostšího popisu obkličujících nás předmětův a končící hrdinskými zápasy o ideu, oděnými v roucho poetické, nazveme takovou knihovnu přístupnou pro mládež tehdy, když při čtení těch děl po pořádku se ukáže, že celý jejich obsah byl od čtenáře pochopen, to jest postaven na základ vědomostí dříve nabytých a zároveň jest podkladem ku přisvojení si myšlének, podaných v díle následujícím atd. Poněvadž však dětský duch se rozvíjí koncentricky, zabíraje vždy širší kruhy ve všech směrech svého okolí, musí tedy obsah jak jednotlivých děl, tak celé jejich řady rozvíjeti se rovnoběžně v rozmanitých, vždy četnějších a dále sahajících směrech, aby mohl čtenář postupně přecházeti od věcí jednoduchých vždy ke složitějším, vědomosti souřadné spojovati navzájem a podrobnosti vztahovati k zásadám všeobecným. Shodně s tím závisí přístupnost literatury na různostranném projednávání předmětů za snahou, aby se podrobnosti soustředily v jasných konklusích.

Druhou nesmírně důležitou známkou dětské povahy za normálních podmínek jest veliká vnímavost smyslů a všech s nimi spojených středisk nervových; odtud pochází, že pozornost bývá rozprchlá, nezadržující se dlouho na jednom předměť, neboť zásoba vědomostí u dítěte jest příliš malá, tedy i spojení jednoduché a krátké, a všechno vůkol nové a zajímavé. Literatura musí počítati s tou pohyblivostí dětské mysli i s krátkotrvající pozorností. A proto žádáme na dobré knize pro nejmladší čtenáře, aby ani nemučila rozveklostí, ani zase neupadala v druhou krajnost: přeplňování obsahem; neboť v prvním případě musí čtenář často přerhovati pásmo myšlenek autorových, byť po čas jeho mluvení přišel o mnoho rozmanitých otázek; v druhém případě pak není schopen uvažovati nad tolika důležitými věcmi v krátkém čase, když každá z nich může přivésti na mysl rozličné vzpomínky, otázky, závěry a p. Žádáme proto krátkých, stručných a jasných vypravování, psaných logicky, beze všech libovolných výletů, nepojících se nutně k podstatě předmětu, neboť toho nesnese logické myšlení dítěte, pozornost se přerušuje a umělé líčení málo vábného thematu zrazuje od čtení. Chyby toho druhu budí často nedůvěru k věci, která při jiném

projednání může být zajímavou; ale když ani autorovi nezdá se být dosti půvabnou bez přimísení oslazujících přípravků, jest možno očekávat od dítěte slušnějšího soudu?

Hodí se to stejně na povídky, psané s úmyslem přelíti trochu naučných vědomostí do hlavy čtenářovy, jako na vypravování přírodopisná a historická, která pro větší zajímavost proplétají se bajkami nebo rozmluvami s morální tendencí. Čtenář, zvláště mladý, vybírá se tu jedno z obou, buď fabuli, jak to obyčejně bývá, nebo vážné thema, tvořící skutečný obsah díla. Avšak v každém tom případě musí se duch dětský mnoho napracovati zcela bez potřeby, poněvadž pozornost, která je beztoho těkavá, bývá stále strhována na všechny strany. Proto také nepoddají se všichni takovému podněcování vnímavosti a velmi často zahazují na dlouho četbu. Negativní vliv takových spisů jeví se ještě tím, že nutí čtenáře, nemajíce ohledu na vlastnosti ducha dětského, aby pomijeli množství myšlenek autorových a příliš rychle a nepatrně uvažovali nad pozorovanými otázkami, což přechází časem ve zhoubný zvyk pobíhati jen po povrchu literatury i života.

Ale pohyblivosti dětského ducha bývá někdy nadužíváno od spisovatelův a vychovatelů, kteří by rádi v nejkratším čase udělili dětem co nejvíce vědomostí i zároveň nejrozmanitějším způsobem působili na chtivou dojmů duši. Slouží k tomu cíli sbírky přerůzných děl, vábících tím neb oním, co je komu po chuti. Knihy toho druhu mohou být užitečny pouze při dobrém vedení osob, znalých věci a při těsně omezeném čtení; avšak v rukou mládeže přivádějí, jak jest to z předešlého patrné, k otupení vnímavosti i pozornosti.

V těsném spojení s projednávanou tu otázkou jest otázka děl fantastických. Není pochyby, že dětská duše přebývá více ve světě obraznosti a snů, než ve skutečnosti; obyčejné předměty a nejvšeobecnější zjevy existují pro dítě v takové podobě, jakou jim dává více méně bujná obraznost. Budící se k životu duch, nezbařený násilně stykem s okolím, nestlačený tíhou strachu, nerozrušovaný stálým nepokojem, postřehuje všechno, ale pouze povrchně a nestále; avšak z úlomkovitých dojmů vytváří si na domyslech zbudovaná ponětí o celku, skládá je v obrazy, které mu na čas nebo na dlouho odrážejí jako v zrcadle jeho prostředí. Proto fantasmie, tak nesprávně srovnávána s bezúčelnou a nesmyslnou hrou světél nebo zvuků, jest ve svém základě tvůrčí činností, tím více vzdálenou od skutečnosti, čím více látka, s níž má co činiti, jest vzdálenou od pravdy a čím méně blíží se způsob spojování obrazů ku pravidelným ujetým již cestám myšlení. Úděl obraznosti tedy v životě duševním vůbec není nahodilým přídatkem k obyčejným schopnostem rozumovým, nýbrž tvoří přirozenou a nezbytnou psychickou činnost každého.

Fantasmie různých lidí liší se jedině množstvím a stupněm pravděpodobnosti. Dítě a prvotní člověk řídí se jí nejčastěji a nejvíce se rozcházejí s pravdou, učený pak nejméně se jí posiluje ve srovnání k obrovským zásobám faktického materialu, ale jeho předvídaní, sny či utopie bývají tak přiblíženy ke skutečnosti, že spíše či později budou uznány za pravdy a konečně vtěleny v život. Tak se jevila historie objevů a vynálezů a takovou byla cesta myšlenkového postupu lidstva. Dívajíc se na dítě se stanoviska evolučního, vidíme v něm jeden z počátkových článků rozvojového řetěze, jehož celek tvoří všichni současní a po nich jdoucí.

Nemůžeme tedy obraznosti dětské připisovati jiné úlohy, než tu, jakou nám ukazují dějiny člověka, a proto její převahu v jitra duševním sluší pokládati za stav přechodní, poněvadž toliko první zkoušky pojímání zjevů se skládají ze samých klamů obraznosti, které s poznáváním skutečnosti

ustupují názorům shodujícím se s pravdou. Jsouce však pamětlivi, že ony první slabé a naivní snahy vedou postupně ku poznání toho, co jest a co býti musí, nebudeme jich bráti zlehka; avšak s druhé strany nemáme ani potřeby práva probuzovati fantasi uměle, pomocí jiskřivých, smysly dráždících obrazů, kde neobyčejné příhody, ukrutenství, štrašné převraty v životě strhují čtenáře z duševní rovnováhy, odvracejí ho od obyčejných a nutných citů a myšlenek a pohřížují do stavu horečné kontempace, nervové přecitlivosti a někdy i hallucinace.

Klamem jest mínění, jakoby obraznost dětská potřebovala pokrmu v podobě nejfantastičtější smyšlených povídek nebo bajek; dítěti úplně dostačí přiměřená látka, třebaš z nejrealnějšího světa čerpaná, jenom když druh a rozvrh látky jest dosti srozumitelný a zůstává příležitost k samotnému přemýšlení čtenáře. Jest známo přece, že umělecky nakreslené scény z každodenního života, čtené v pravém čase, až příliš mohou rozšířiti obraznost, ba i pohnouti dítě ke tvoření podobných povídek s přimíšením originální fantasie. Cestopisy pak, životopisy a vhodně vybrané fragmenty z dějin kultury nebo civilisace jsou přímo nevyčerpatelným zdrojem, z něhož obraznost od nejmladších let až ke stáří splétá pásmo stejně střízlivých úvah, jako nejsmělejších snů.

Sluší tu ještě připomněti bohatý, ačkoliv tak málo všímaný druh literatury přírodopisné. Počínajíce od popisu krůpěje vody nebo zrnka písku až k prostorům všehomíra, od neuchytitelných plynů k nádherné organizaci souborného života — všechno to v jednotlivostech i v celku vzato může býti užito s prospěchem pro ducha jako nejlepší setba, ze které vyrůstá nejplodnější fantasie, neboť neodvracejíc dítěte od skutečnosti, vede je postupně ku poznání pravdy a ukazuje cestu ke shodě zájmů lidských s povahou věci. A přece jen na tom záleží člověkovu od kolébky mythologických systemů a toho právě hledá dětská obraznost, přecházejíc zvolna a postupně ke stále vhodnějšímu pojmu: čím jsem ve svém prostředí a čím býti mám?

Není-li dosti té látky k oživení ducha i citů a zároveň k rozestření plachet nejzvětější fantasie? Jistě by tomu nikdo neodpíral, kdyby byla více známa dětská psychologie, a nenapadlo by nikomu vydávati spisy na způsob „Tajemného ostrova,“ ať již pomlčíme o horších, kdyby obchodnická kvapnost nedodávala vábivého zboží pro massy.

Pokládáme-li uměle podněcování obraznosti za zlé, nenásleduje odtud nikterak, že bychom vůbec zavrhovali fantastický prvek v literatuře pro mládež. Záleží pouze na tom, aby fantasie autorova nepřekročovala hranic zdravého úsudku, nezabíhala mimo možný pro dítě srozumitelný svět a nedusila kritického smyslu v hlavě rozpálené přeludy a sny, které ho již bez naší pomoci zavedou do krajin poesie. Podobenství tedy a vůbec útvory allegorické mohou konati znamenité služby při vzdělávání rozumovém, morálním a esthetickém. Totéž možno říci o bajkách, pokud se v nich odráží jakákoliv skutečnost nebo možnost. Avšak paedagogický význam všech takových útvorů závisí na průzračnosti obsažené v nich allegorie. Bajka proto musí býti tak napsána, aby čtenář dovedl rozlišiti její skutečný obsah od fantastického roucha, ve kterém však má zůstati konsekvantně oděnou. Při oceňování pak obsahu bajek tím přísněji nutno zachovati všeobecné kritérium pro literaturu, že každá myšlenka obrazně nebo i scenicky podaná mnohem silněji promlouvá k duši, než obyčejné rozumování. Je zřejmo, že také poesie svým obsahem musí odpovídati týmž podmínkám, jež ukládáme dílům fantastickým vůbec. (Příště dále.)

Poklady našich hor.

Z lidových přednášek J. M. Kadlčáka.

Z přechetného účastenství na schůzi dnešní možno soudit, že vás nemálo zajímá předmět dnešního našeho rozhovoru, basnad i zvědavost mnohé přivábila. Nemají hory naše ani drahých kovů, ani kamenů vzácných. Skoro sám pískovec, sem tam vápenec, něco rudy železné a různé nerosty drobovité, břidlice, tedy kromě rudy železné jenom kamení stavovo, šterk na silnice a pískovec k účelům kamenickým hoditelný tají se v těch zachmuřených kopcovinách bezkydských.

Vždyť ani těch černých diamantů — kamenného uhlí Tvůrce našim horám neuštedřil. Ač uloženy na úpatí odlehlejších ohromné sluje uhlí kamenného až pod Bezkydy sahají, hory samy dle dosavadního bádání nemají. Ba nemáme v našich horách ani takových nerostů, z nichž zvětráním a rozkladem úrodná se tvoří ornice. Pískovce bezkydské a ostatní nerosty, z nichž hory ty složeny, velice málo obsahují látek kostíkových, draselnatých a vápennitých, tudíž i půda z nich povstala je chudá na látky ty. Odtud částečně chudoba kraje, neboť nebohatá půda nerodí valně, nedává úrody znamenité bez namahavé a nákladné práce.

A přece i ty naše hory tají v sobě poklady vzácné, cenné.

Projel jsem kus světa a mnohé viděl země krásné, obdařené Pánem Bohem lepou nádherou a bohatou rozmanitostí, tvary úchvatnými. Než málo nalezl jsem krajů vyzdobených tak snivou lepostí přírodních kras velebných, jakou se honosí ty milé, čarokrásné, tichým půvabem proslulé naše Bezkydy; ty tajuplné chlumpy milého kraje rodného, ty lesnaté vrchy sličné, jimiž ozdobil Stvořitel naši drahou domovinu.

Nemajíť sice divokosti Krasu, ani velkolepých tvarů Alp — a přece prostou, snivou velebností vábí a nadšením plní srdce vnímavé pro krásy přírodní a upoutají každého, kdož zabloudí do Bezkyd na potulkách svých.

Vábí hory naše milé netoliko krásou nevšední a sličným půvabem. Pán Bůh obdařil je vzácnou zvěřenou; stráně i hřbety slunné a dumné ráztky i doliny obetkal pestrým kobercem bohaté květeny, jež tají v sobě podivuhodné zdroje síly léčivé, tedy poklady tak vzácné, jako jsou ony, o nichž vypravují tklivé báje a pohádky Radhoštské.

A o těchto pokladech promluvití mám dnes za tím účelem, abych upozornil vás na zapomenuté skvosty horské květeny bezkydské a tak získal jim přátel mezi těmi, kteří dosud nepoznali velebné krásy Bezkyd, a neokřáli na duchu i na těle ve vonném ovzduší horském, jež na člověka schváceného trudy a žaly, vysíleného úmornou prací působí přímo zázračně.

Zároveň chci oživit v paměti vaší vědomí, že v našem rostlinstvu horském tají se drahocenná moc a síla léčivá, jež poznati a správně užívati by měl každý z nás ve vlastním zájmu.

Nebývali jsme národem tělesných mrzáků a nedochůdcat duševních, a zákeřnické choroby nekosily mezi námi lidi v prvém rozkvětu mládí měrou tak hrozivou, jak se to děje nyní, ačkoliv naši předkové neměli v každé dědině lékárny a lékaře, a úřady také nestaraly se tak pečlivě o zdraví chudiny.

Z dějin a pověstí víme, že naši předkové vynikali neobyčejnou silou tělesnou, podivuhodnou zdatností, houževnatou vytrvalostí, ačkoliv neznali ani rukávníků, rukaviček, přezůvek a haveloků, ani se nezahřívali a neposilňovali čajem, kávou, koňakem a vařeným vínem.

Jakou silou vynikal onen český uhlíř, jenž v pralese obrovitého vepře divokého neohroženě popadl za uši, přehodil si netvora přes rameno a na mohutných plecích škůdce přinesl živého na knížecí dvůr.

Netoliko urození páni v prstech lámali podkovy a jedinou ránou divokému turu hlavy sráželi, obrovité medvědě na oštěpy nabodávali, nýbrž i prostí Valaši proslaveni byli siláctvím, o němž se nám již ani nesní.

Všechny rody slovanské vynikaly silou tělesnou i duševní a dožili se věku Methusalémova přes to, že práce namahavá, úmorná vždy byla údělem Slovanů.

Choroby a neduhy bývaly u nás zřidkým zjevem proto, že náš národ zemědělský žil stále ve zdravém, svěžím ovzduší, žil ve volné přírodě a vynikal vzornou zdrženlivostí a střídmostí ve všem, čímž nyní lidé zdraví porušují a síly své umořují dříve, než tělo vyspěje plného rozvoje a duch zmohutní k plnému rozkvětu.

Život předků našich byl prostý. Neznali ani pohodlí, ani požitků, jež nám staly se potřebou. Nebudu líčit, jak se netoliko na vesnici, ale i v městech žilo ještě před půlstoletím. Vždyť mnozi buď ještě sami pamatujete ony doby, kdy se pivo čepovalo jenom v určité svátky, kořalka kupovala jenom jak medicína, káva byla požitkem neznámým, a mas bylo sotva v neděli na stole. Režný chléb, ten náš proslavený Boží dárek moravský, mléko, a plodiny z luhů, sadů a zahrad domácích byly potravou, čistý pramen nápojem, píseň posilou v trudných dobách a rozmarný šprým zábavou.

A přece nebylo zjevem vzácným, když děd sedmdesátiletý jak mladík oháněl se kosou na láně a babička skoro stoletá svižně si vykračovala po cestě hrbolaté k sv. Hostýnku, bez únavy putujíc několik hodin cesty pějíc mariánské chválozpěvy jako mladice.

A když přece nehoda potkala někoho, neb Bůh nemoc seslal, obešli se bez lékařů. Znali léčivou moc bylin a uměli v pravý čas upotřebit léčivých rostlin.

Bylať mezi Slovy od dávných časů všeobecně rozšířená neobyčejná znalost přírody. Slovanští pastýřové po dnes obejdou se bez hodinek; podle hvězd přesně určí kteroukoliv dobu noční, a podle slunce, podle stínu, podle květů více neb méně otevřených na čtvrt hodiny stanoví čas ve dne. Z letu a zpěvu ptáků, výparů a mlžin, podle větru a mraků, podle toho, jak se chovají různá zvířata předvídají počasí. Po dnes po vesnicích hoši každého ptáčka po letu poznají, ví kde hnízdí, jaká má vajíčka, kde rostou nejlepší hříby, které houby jsou chutné, které psí a které jedovaté.

Obzvláště však slovanské ženy vždy vynikaly znalostí jevů a tajů přírodních. Zejména léčivé rostliny znaly lépe, než učení páni od péra, ba mnohý doktor staré doby by se nebyl mohl měřit s moravskou stařenkou Valaškou, kteráž sice neměla o Mattioliho bylináři ani ponětí, nevěděla, do které třídy ta neb ona bylinka je všude nad školskou moudrostí, neznala názvů latinských, za to však uměla každou zelinku a květinku něžným jménem pojmenovat a na deset míl v okolí znala všechny rostliny a věděla, od které nemoci pomáhají.

Že se do lidu vloudily mnohé bludy a pověry je následek duševního nátlaku západnické pokultury cizácké na jemnou mysl slovanského lidu. V jádru věci však názory a zkušenosti byly správné, jak potvrzují novější výzkumy vědecké.

O neobyčejné znalosti přírodní zejména rostlinstva svědčí též naše pověsti a pohádky o ženkách vševědkách, o čarodějnicích, o živé a mrtvé

masti, o černokněžnicích — slovanských mniších —, o babách divotvorných a p. Je zcela jisto, že pověst o knížecí dceři Kazji, kteráž na hradě Krokově lékařila, není bezpodstatným výmyslem, byť snad nebyla Kazja nic více, než zosobnění slovanské ženy proslulé nadáním lékařským a znalostí zelin léčivých.

Bohužel mnoho změnila doba. Vyvětraly z nás něžné hry starodávné a zvyky ušlechtilé. Zmizely překrásné kroje, jichž umělecká cena po dnes úžas budi zasloužený. Mizí v národě i nadání všeliké a vrozená dovednost, mizí dávná ušlechtilost a vzdělanost původní, slovanská, mizí bývalá znalost přírody a tím ztrácí se i znalost zelin, což má žalostné pro nás důsledky.

Jindy venkovské děvčisko lépe znalo květenu svého rodného kraje než teď mnohý profesor. Dnes ani vzdělanci, kteří si zakládají na své domnělé vědě vševědě neumí pojmenovat nejobyčejnější rostlinu. Neví proč a nač roste u cesty pestrý květ a tož zapomíná i na toho, kdož nám ušetřil těch pokladů z říše rostlinstva.

Neznáme těch milých květů okolo svého obydlí, ne tak, abychom znali poklady našich hor. Což divu, že si neumíme pak poradit ani ve věcech malicherných. Kolik je mezi námi lidí, kteří by dovedli v čas potřeby poradit: přilož ten neb onen lupen, vytlač šťávu z té neb oné zeliny, užij odvar z kořínku toho neb onoho keřiku a uleví se ti.

Mluvíme stále o pokroku, osvětě, o vědě, ale v nejednom směru nedovedeme ani tolik, co uměly ty valašské stařenky. V nejednom směru jeví se nepopíratelný úpad, opravdové a zhoubné zpátečnictví, jež národu našemu stane se osudným.

Nejedná se o to, aby každý léčil se podle svého rozumu. Vždyť zkušenost učí, že člověk sobě nejhorším je rádcem. Aníž podceňovati smíme vědu lékařskou, pokud skutečně vědou je a pomoc lékařskou, vykonávali-li ji muž opravdu vyškolený, zkušený, nesmíme zlehčovat. Lékař dobrý je dobrodincem, jemuž netoliko vděčné uznání, ale i přiměřená odměna právem přísluší.

Hovořím-li o pokladech našich hor a doporučuji, abyste opět si osvojili znalost rostlinstva i léčivost jeho poznali, a sice proto, že nelze vždy a všude ihned volati lékaře a ve mnohých případech, kde jedná se o lehčí poruchy prosté, skutečně úplně stačí domácí prostředek lípový neb jiný odvar, trochu mechu, něco šťávy z určité zeliny, v čas a způsobem vhodným užije-li se těchto léčiv, jež v rostlinstvu našem stále máme po ruce.

Varuji však před mastičkářstvím jakýmkoliv. Kde se jedná o povážlivější zjev, ihned zavolejme zkušeného lékaře a tomu bez obalu sdělme, co zatím bylo vykonáno.

A nyní jen tak letmo několik z těch vzácných zelin horské naší květeny uvedu na důkaz, že máme v horách skutečné poklady drahocenné.

Všude roste u nás na paloucích a mýtinách nachový, fialový i bělokvětý chrastavec (*Scabiosa*), z něhož odvar užívá se proti vnitřním i zevnějším vředům. Rostlina celkem neúhledná obsahuje léčivo proti chorobám příjčinným, vodnatelnosti, červům, na svrabové strupy. Je dobrým kloktadlem. Usušená po 2 roky zachová léčivou sílu. Sušená rostlina i s kořenem očištěným se rozkrájí, navlaží a vaří. Chrastavce u nás roste několik druhů.

Na výsluní v pasekách, u cest a na svazích suchších roste žlutokvětá divizna (*Verbascum*), jež na kamenitých stráních rozkvétá v červenci a kvete do podzimu. Odvar květu poskytuje thé sílicí v chorobách plicních. Listů se upotřebuje za obklad nádory obměkčující. Užívá se proti průjmu a úplavici. Odvar květu žene na pocení.

Na horských pasekách a roklich v červnu a červenci rozkvétá andělíka, jež obsahuje látky mírně rozčilující, povzbuzující a spolu posilující, kteréž podporují zažívání, účinkují na sliznice plic i střev, při nemocech náhlých i vleklých, zvláště při zánětu plic, tyfu, nemocech dýchadel, hryzení, ujímání, počasném rheumatismu. Na lék vaří se kořen půl hodiny a sice 10 gr. na 200 gr. vody a odvaru se užívá 2 lžice za 2 hodiny. Pro lékárny sbírají dvouletý kořen v březnu. Staří lékaři předpisovali prášky, výtažek a odvar angeliky lesní proti svrabu, pro pocení a močení, proti slabosti žaludku, průjmu, kolice, bledniče, hostci, dně, zimnici, proti pohmožděninám a ranám. Se smolou připravovali náplast na rány od psů. Prášky z kořene proti otravě, ku čistění krve.

Opěvovaný bedrník z rodu okoličnatých kvete od července do září na suchých paloucích a vřesovinách lesních, na průsekách a kopcích suchších. Ovaru kořene užívá se proti chraptivosti, dušnosti, kašli, chorobám dýchadel, za kloktadlo v nemocech ústních a krčních. Staří chválili bedrník jak dobré léčivo proti střevním chorobám, nemocem močovým, nadýmání, proti hostci a vodnatelnosti. Lékárníci dosud prodávají léčiva z bedrníku i andělíky připravené.

Velice hledaným léčivem je též chebží horské (*Sambucus ebulus*), jež v červenci a srpnu kvete na okraji horských lesů, na stráních a v sečích, načež zaschne a příštím jarem znovu vyžene keřovitou lodyhu šťávnatou. Užívá se kořene, vnitřní kůra s lýkem, lupeny, bobule i semeno. Odvar kořene se dával proti vodnatelnosti. Rostlina obsahuje látky počistující, moč ženoucí. Dosud sbírají se bobule pro lékárny a sice v září a říjnu; rovněž i květ se sbírá. Chebží obecné i horské je znamenitým léčivem. Odvar sušených květů se dává proti nastuzení, hostci, kašli, bolení hrdla, zánětu chřtánu a průdušnic i plic, záduchu, vyraženinám, osýpkám, na pocení vůbec. Na horského nebo-li zemního chebzu vypuzuje myši a hmyz. Též za barvivo se hodí zralé bobule. Bez přísady barví fialově, s octem vinným a kamencem vařené barví přízi a kůži na modro, plátno na blankytno. Suché bobule močené s vizmutem barví vlnu hnědožlutě.

Vzácným léčivem je též horská bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), jež na lesních lukách kvete od června do září. Chváli se jak léčivo proti nemocem čivním, sliznicovým: proti padoucnici se doporučuje prášek s medem. Odvar s medem proti chrkání krve se užívá. Štáva s růžovým olejem proti ušním bolestem. Syrup, půl litru odvaru s 270 gr. kandisu léčí prý kašei a dýchavičnost.

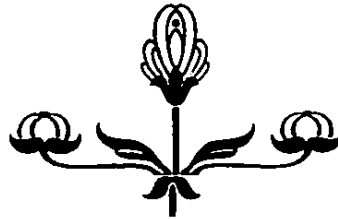
Na výslunných stráních a kopcích křovinatých v červenci a srpnu kvete dobromysl, též voněkras neb doucha, vysoká zvaná (*Origanum*), jež dosud je oblíbeným léčivem, na mokré i suché obklady a koupele, jako odvlažovadlo. V pivě nahraňuje chmel a chudíně slouží místo čínského čaje.

Nestačí ani čas ani síly, abych jenom jménem uvedl neobyčejnější zeliny našich hor, jež poskytují osvědčená léčiva, tudíž by se měla sbírat jednak pro domácí potřebu, jednak též pro lékárny, čímž tak mnohý horal jinak nezpůsobitý k výdělku, mohl by se obživit slušně. A toto je vlastně hlavní příčinou, proč obšírněji rozhovořil jsem se o pokladech našich hor.

Byť i mnohé rostliny neměly tak zázračné moci, jaká se jim připisuje ve starých rostlinářích, je předce nesporno, že většina horských bylin skutečně podivuhodné obsahuje látky léčivé a proto se v lékárnách kupují. Z některých berou jenom květ, z jiných lupeny, některé jenom v kořenech mají hledané léčivo, jiné ve všech částech. Sbíráním, sušením a prodejem

takových rostlin lze u nás mnoho rodin uživiti. Je tudíž na čase, aby se v tomto směru šířily správné názory, zejména by se poučováním o tom, kdy se mají zeleniny sbírat, co se má sbírat a jak upravit, umožnilo, abychom i z těchto darů Božích dovedli hospodářsky těžit.

(Příště konec.)

Slasti a strasti národního učitelstva.

Uvažuje *Ant. Konst. Viták.*

(Dokončení.)

A při tom všem je veliký nepoměr platů v učitelských u porovnání k platům úřednickým. Přemnohý ze státních úředníků dodělal se skvělého postavení svého beze všech studií, odbyv pouze školu obecnou, a na nejvýše jednu nebo dvě třídy školy měšťanské; a do 20. roku svého byl buď řemeslnickým dělníkem neb sloužil ve statku za čeledína. Pak byl odveden k vojsku a tam ve třech letech stal se strážmistrem. Zůstal u vojska ještě 9 let, naučil se tam za tu dobu německy, v posledním roce byl půl léta v praxi u soudu nebo u hejtmanství nebo připravoval se ke zkoušce u poštovního ředitelství, obdržel certifikát, složil zkoušku na kancelistu a listovního nebo na úředníka politického a poštovního; štěstí mu přálo, počáteční služné jeho obnášelo 1800 K, až 2000 K, postupoval a v několika málo letech dodělal se služného 3000 K, a posléze i 4000 K; při tom počítá se takovým úředníkům oněch 12 let ve vojště stráveným do výslužby, kdežto mnohému učiteli odeprou se často i léta školní jeho služby, práce to učby a výchovy, životního to povolání jeho, naproti tomu nejsou nikterak výkony vojenské stejnou prací s onou v povolání úřednickém.

Podle práce učitelovy, na níž závisly jsou vzdělání a rozkvět dorostu národa, měli by učitelé na roveň postavení býti nikoliv úředníkům manipulačním, nýbrž konceptním, neboť výchova a učba jsou důležitým konceptem, dle něhož pořádají děti svůj život a dle něhož žijí až do svojí smrti. Učitelstvo spokojilo by se však prozatím upravením platu jeho dle dietních tříd, jak již v Bukovině jest, kde na sněmu zemském dne 28. října 1904 přijat byl jednomyslně zákon, dle něhož tamnější učitelé zařadí budou dle ustanovení platných pro státní úředníky do XI.—VIII. hodnostní třídy.

ZPRÁVY.

Za † Frant. Drobným. Jako hromem z čistého, jasného nebe spadnuvším účinkovala na nás zpráva o náhlém úmrtí p. Frant. Drobného, nadučitele v Hulíně. Zdráv, silen a při dobré normální mysli vykonával do posledního dne povinnosti svého povolání. Posledního dne 8. května 1905, netuše, že jest to poslední den jeho života, vedl mládež školní ke službám Božím a odpoledne, jako vždy činíval, šel na májovou pobožnost. Vrátiv se z kostela, pocítoval nevolnost a zemdlení, bolest hlavy a nohou. Ulehl a dával si studené obklady na hlavu. V krátké době raněn byl mrtvicí, a když domácí, postřehše podezřelý chrapot, jenž podobal se chrapotu umírajícího, tázali se, jak mu jest, odpověděl: „Mně jest dobře“ a s těmi slovy skončil. „Mně jest dobře“ — toť slova tušícího věčnou blaženost. Ano, jemu bylo dobře. Netrápil se dlouhými bolestmi trapné a nezhojitelné nemoci, nesoužil se vědomím, již blíží se konec mého života, netrápil se dlouhým, bolestným umíráním. Jeho smrt byla krátká a lehká, proto že svědomí bylo čisté, klidné. Vždyť minul sotva týden, co byl s dítkami školními společně u stolu Páně, chtě vždy předcházeti příkladem v konání povinností svědomitého katolíka v čase velikonočním.

K pohřbu dostavilo se přes 50 učitelů z blízkého a dalekého okolí. Katolický spolek zastoupen byl tříčlennou deputací, která jménem spolku vyslovila osiřelé paní a jejím synům vřele procitěnou soustrasť. Mezi přítomnými viděli jsme p. c. k. okr. inspektora, jenž byl žákem zemřelého, p. řed. Slaměníka, p. starostu Dra. Pištěckého z Kroměříže, a mnoho jiných předních pracovníků na roli školské. Obávali jsme se, že učitel, o němž pozůstali na úmrtí oznámení nebáli se dáti vytisknouti „člen výboru katol. spolku učitelského,“ zůstane osamocen, a že mnoho jich nebude z učitelstva, kdo by jej na poslední cestě doprovodili. Za to tím více potěšilo hojně účastenství. Jak se mi tu mimovolně vkrádal do srdce bol nad naši netolerantností. Jak dnes celý svět velebí ruského cara, který vydal toleranční patent — a my? Právě my, kteří jednou brázdou kráčíme, snášíme společné břímě dne i horka, kteří na jedné roli pracujeme, kteří svobodu chceme, ale vzájemně si svobody nepřejeme! Ano, nám by právě toleranční patent svědčil, tolerance v srdci i na jazyku. Začátek byl již, když jsme svorně kráčeli za rakví drahého zesnulého.

P. katecheta, dp. Podivínský z Hulína, proslovil srdečnou řeč v kostele, vylíčil život zemřelého nadučitele. Na to dítky zapěly mu dvojhlasnou píseň „Na shledanou.“ Jak řeč, tak zpěv dojal všechny přítomné k slzám. Páni učitelé zpívali při mši sv. české requiem a sbory pohřební, a čtverhlasné „Miserere“ nacvičil dp. Podivínský s „Jednotou sv. Josefa.“

Po vykonaných obřadech pohřebních a po modlitbě ode všech přítomných vykonané, vystoupil koll. odbor. učitel p. Koza z Hulína, aby promluvil pohrobní řeč. Koll. Koza jest osvědčený řečník a nebylo by mu zajisté za těžko sestaviti a zapamatovati si řeč v době ještě kratší, než byla tato, ve které se mu bylo připraviti. Ale zajisté dá mně za pravdu, že tu leželo těžké závaží, něco, co ho zdržovalo, že nemohl říci to, co chtěl a co by byl říci měl. Ale za to, kdyby nebožtík byl mohl ještě promluvit, byl by řekl zajisté: „Odpouštím Vám, drazí bratři, zde má ruka na smíření.

Ale pamatujte, přijde chvíle, kdy opustí Vás všecko, a nejmilejší bude Vám a jedinou útěchou Pravda — ona Pravda, již se nyní zřikáte. Šťasten, kdo se jí držel až do konce, neboť „m ně jest do bře.“ Katolický spolek náš velmi želí ztráty upřímného svého člena, horlivého a příkladného katolického učitele a děkuje všem, jak kněžím tak učitelstvu, kteří poslední službu našemu členu prokázali a ke hrobu ho doprovodili. Kéž by se naše kollegiálnost a láska bratrská pošinula ode dveří hrobových dále ještě do života! Ty pak, drahý příteli náš, spi sladce. Vezmi věčnou odměnu za své vykonané povinnosti, ku kterýmkoli jsi byl povolán, vezmi odměnu od Toho, pro něhož jsi zde trpěl. Odpočívej v pokoji!

Frant. Drobný, narodil se 29. ledna 1844 v Pohoře u Litomyšle. Navštěvoval dvouletý ústav učitelský v Olomouci v r. 1864 a 1865. Dne 16. listopadu 1865 ustanoven podučitelem na farní škole ve Svojanově (okres Polička, Čechy). Tam působil do 2. června 1869. Od školdozorního úřadu v Poličce dne 8. listopadu 1868 dostal toto vysvědčení: „Nížepsaný školdozorní úřad vysvědčuje tímto, že p. F. D., podučitel na far. škole ve Svojanově od 16. listopadu 1865 až doposud chvalitebně službu školní zastává, při hubbě kostelní ochotně vypomáhá, s ditkami slušně zachází a přívětivostí svou jich sobě nakloniti hledí jakož i že vždy mravný a bezúhonný vede život, tak že úplné spokojenosti u svých představených nabývá.“ (Dáno od školdozorního úřadu v Poličce dne 8. listopadu 1868. Jos. Petzold, školdozorce).

Dekretem ze dne 2. června 1869 ustanoven exp. podučitelem v Ústupě (okres Boskovice), kdež působil do 21. července 1872. 21. února 1872 zproštěn byl doplňovací zkoušky učitelské dle nových říšských zákonů. (Zkoušku způsobilosti složil 15. dubna 1869 v Brně). Dne 22. dubna 1872 jmenován podučitelem v Novém Městě, po čemž dlouho již toužil. — 22. listopadu 1873 jmenován učitelem v Novém Městě. — 29. list. 1879 jmenován prov. učitelem na právě zřízené měšťanské škole v Nov. Městě (pro I. odbor). — Dne 10. listopadu 1880 složil zkoušky pro měšťanské školy v Olomouci a 13. března 1881 jmenován def. učitelem na měšťanské škole v Nov. Městě. — 9. srpna 1881 slavil sňatek s Jos. Kunstmüllerovou, jedinou dcerou váženého novoměstského měšťana Fr. Kunstmüllera. — Nové Město: 13. února 1877 jmenován zástupcem školy v místní školní radě. Od 1886—1892 byl pokladníkem m. š. r., od 1892—1895 byl místopředsedou a následkem resignace předsedy 1 rok dle dvojího výslovného usnesení m. š. r. svěřeno mu vedení všech záležitostí. (Dle zvláštního poděkování daného v Nov. Městě 8. srpna 1895). Byl též členem obecního zastupitelstva. Následkem zřízení zem. reálky zrušena měšť. škola chlap. a Frant. Drobný 15. června 1895 přesazen v téže hodnosti na měšť. školu chlap. do Hulína a 25. srpna 1896 stal se nadučitelem na obecné škole v Hulíně.

Pro své přesvědčení mnoho trpěti musel. Členství v Jednotě katol. učitelů na Moravě bylo jednou důležitou příčinou, pro kterou při obsazování místa ředitele na měšť. dívčí škole v Nov. Městě r. 1903 svobodomyšlná místní školní rada a svobodomyšlné obec. zastupitelstvo nedalo svého spoluobčana ani do návrhu bez ohledu na služby, které Nov. Městu prokázal po 23letém působení.

Doplňk: V prázdninách r. 1890 chodil do kursu pro učitele předmětů komerčních na všeobecných průmyslových školách pokračovacích.

Vědecko-paedagogický kurs v občasně schůzi veřejné, každému přístupné pořádá katol. spolek česk. učitelstva na Moravě dne 12. a 13. června v Olomouci. V pondělí o 1/2 8. hod. započne kurs mši sv., již na úmysl kursu bude sloužiti J. M. nejdp. svět. biskup Dr. Karel Wisnar. Na to kurs zahájí předseda spolku a promluví úvodní řeč J. M. nejdp. svět. biskup Dr. Wisnar. Přednášky budou vždy od 8.—12. hod. ráno a od 2.—4. odp. Přednáseti budou universitní profesoři p. Dr. Kubíček, p. Dr. Kachník, gym. prof. p. Dr. Nabělek, c. k. šk. rada, gym. prof. Minařík, odb. učitel Adamec, c. k. katecheta Dr. Ant. Kubíček atd. Kurs řídí c. k. prof. Dr. Kachník v Olomouci, kterýž vyřizuje dotazy a přihlášky přijímá.

XIV. Ferialní kurs hudební pro učitele a učitelky škol obecných a měšťanských v hudební škole Arnošta Černého na Kr. Vinohradech, Krameriově ulici č. n. 4. zahájen bude dne 8. srpna 1905 a potrvá do 26. srpna. Přednáseti se bude nauka o harmonii, o modulaci, harmonisaci písní, pro pokročilejší kontrapunkt, tvary hudební, dějiny hudby a nástin instrumentace atd. Přihlášky přijímají se stále až včetně do 15. července. Bližší v programu, kterýž na žádost se zašle, dlužno však připojiti 10 h známku.

Společné výpravy 1905. O prázdninách letošního roku povede Jaroslav Karásek, c. k. učitel tělocviku v Brně, tyto výpravy:

I. Po 15. červenci třínedělní výpravu: Praha, Norimberk, Stuttgart, Strassburk, Paříž, Versailles, Luttich, Antverpy, Amsterdam, Haarlem, Nordeney, Helgoland, Hamburk, Berlín, Drážďany, Praha. Vydání za celé jízdné, byt, stravu a vstupné na celou cestu a zpět až do Prahy činí 395 K. Pro cestu pouze do Luttichu s jízdním lístkem zpět přes Kolín nad Rýnem pouze 265 K.

Pobyt v Paříži čtyři dny, na světové výstavě v Luttichu dva a půl dne.

II. Po 15. srpnu dvacetidenní cestu: Vídeň, Lublaň, Postojna, St. Canzian, Terst, Miramare, Pola, Dubrovnik, Kotor, Černá Hora, Mostar, Sarajevo, Illidže, Jajce, výlet na Jezero, Banjaluka, Záhřeb, Vídeň.

Vydání na tuto cestu za jízdné (na parníku I. tř.), stravu, byt, kočáry a vstupné činí 390 K.

Opatření jest v předních hotelích, cesty velmi pohodlné.

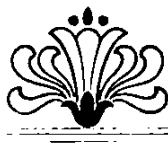
Přihlášky se zálohou 20 K na první cestu do 15. června, na druhou do 15. července. Přijato bude nejvýše 20 účastníků.

Konkurs: Při Ústavu hraběte Pöttinga v Olomouci obsadí se počátkem školního roku 1905-6 dvě místa učitelek a sice:

1. místo učitelky III. po případě II. odboru měšťanských škol. První rok ustanovení provisorní. Dotyčné vymůže se dovolená veleslavné c. k. zemské školní rady. Příjmy a pense jako na školách veřejných.

2. místo učitelky němčiny. Ustanovení 2 léta provisorní. Začáteční služné 1360 K, kvinkvenalek po 150 K Žadatelky ovládající francčinu obdrží přednost.

Nekolkované žádosti do 15. června t. r. ředitelství ústavu.

Poděkování. Jelikož nám nemožno každému zvláště poděkovati písemně za projevenou soustrast a účastenství při pohřbu našeho vroucně milovaného manžela a otce, p. Františka Drobného, nadučitele v Hulíně, činíme tak tímto. Srdečně děkujeme důstojnému duchovenstvu, Jednotě katol. učitelů, jednotlivým členům spolku, c. k. zem. inspektoru Lošťákovi, pp. zem. a říš. poslancům Dru. Hrubanovi, Dru. Koudelovi a Dru. Stojanovi, panu okres. hejtmanu Galluskovi, p. starostovi města Kroměříže Dru. Pištěckému, p. okres. inspektoru Jedličkovi, místním sborům učitelským, členům stavu učitelského z okolí, slav. obec. zastupitelstvu a místní školní radě města Hulína a všem příznivcům a známým zesnulého.

Zvláštní díky vzdáváme P. Podivínskému a p. Kozovi za krásné pohřební proslovy.

V Hulíně, dne 14. května 1905.

Truchlíci rodina.

Novinky.

F. V. Krejčí: „**Výchova nových lidí**“. — Cena K 1.40, poštou o 10 h více.

Lukas-Ullmann: „**Elementární kreslení dle moderních zásad**“. I. Theoreticko-praktický návod pro učitele. S 24 černými a barevnými tabulemi, na nichž provedeno 585 obrazů. — České vydání. — Cena K 3.60, poštou K 3.80 upravil B. Škorpil.

F. L. Sál: „**Co má vědět každý občan o zřízení rodinném, samosprávném, státním a společenském**“. I. Rodina, obec, okres a zem. Cena K 1.60, váz. K 2.30, poštou o 10 h více.

Fr. Floss: **Pestré květy**, které vybral s přivolením autorů na luzích českého písemnictví. Vhodné pro povinnou četbu školní mládeže. Vyšlo jako 2. svazek „**Knihovny českých dětí**“. Cena K 1.40, kartonované K 1.80, poštou o 10 h více.

Prof. Dr. Bohuš Rieger: „**Z novějších dějin ústavních**“. Cyklus šesti přednášek. Cena 80 h, poštou 85 h.

Veškeré tuto uvedené spisy obdržeti lze v každém knihkupectví, zejména v Ústř. nakladatelství, knihkupectví a papírnictví učitelstva českoslov v Praze Josef Rašín, Holešovice-Bubny, Bělského třída č. 760.

„**Vychovatelské Listy**“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.